
SÜLE

مرآت کائنات صاحبی عالینک مرآت عوالمی

کتب الفقیر عدلی

مرآت عوالم

بسم الله الرحمن الرحيم

سپاس بسیار اول صانع کردکار و خالق پروردکار
جناب شریفنه که اون سکز بیک عالمی و بزاران هزار
مخلوقات و بنی آدمی یوقدن وار ایلدی و حضرت آدمدن
اول هر بری مرتب و مکمل و انواع مخلوقاتله مزین و مزل
نیجه یوز بیک عالملری دخی پدیدار ایلدی زهی خالق عوالم
کوناکون و رازق ملل روزافزون و صانع امم متخالفة الشؤون
که آثارنه حد و غایت و شواهد قدرته و اقتدارنه انتها
و نهایت بولنمدی لا سیما طلعت نور احمدی و خلعت
خلقت روح محمدی بر وجه تقدم و تحقق جمله سنه
شاهد و کواه مشاهده اولندی صلی الله علیه ما دامت
الشفاعة مبذولة لدیه اما بعد تواریخ علمنک علماسی

و قصص و اخبار و آثار طرقینک حکماسی که خلقت عالمه
متنوع نیجه تحقیقات و ابتدا آفرینشه متفرع کتب
و رسائلدن نیجه تألیفات کثوره وضع عقلاً و نقلاً شرح و بیان
و فیلسوفان بنی آدمه اول مقوله اسرار خفیه‌یی اعلام و اعلان
ایلمشلردر ولکن اکثری ابو البشر حضرت آدم پیغمبر خلق اولندیغی
زماندن بروسنی بیان ایدوب خلقت آدمدن اول عالمده نه جمله
موجود ایدوکنی و مقصود بالذات اولان نهان یاردلیجه
انواع مخلوقاتدن اشکال و تماثلده نه کونه امم مختلفة الصور کلوب
کتدوکنی محصل حضرت آدمه کلنجه عمر دنیا نه دکلو حاجه بالغ اولمش
ایدوکنی بیان ایلمشلردر پس اشبو سنه خمس و تسعین و تسعمایه
تاریخنده صاحبقران روی زمین فرمانروان جبابرهٔ سلاطین
ظل الله فی الارضین خلیفة الله فی العالمین اعنی به حضرت سلطان مراد
خان ابن سلطان سلیم خان عصر باهر النصرنده کی وزرای روشن ضمیر
و وکلای صاحب تدبیردن هم صدر وزارت ایله کامران
و هم روم ایلی بکلربکیلکی کبی جاه انجم سپاه ایله شادمان
الیه بالبنان اولان آصف آصف را صاحب صاحب عطا اکرم العظما
افخم الوکلا دستور ستوده خصال روشن دل کاخ محمد پاشا

[illegible]

كه سعادتلو پادشاهك مصاحب مقبولی واجرای حق
ایلمه ده سیف مسلولی سعادتله آتلند قجه همعنان منظوری
ودولتله تفرجه میل ایتدكجه همنشین سروری على الحضور
اهل كمالك معین وظهیری وارباب معارفنامنه اولان فضحانك
مربی ودستكیری در نه آستانه سنده عین طمع كشاده در
آنكا بنا بو بنده كبی مداحلری بو كونه تظمیله كندولره ثنا ده در

الا ای پادشاه عالمك دستوری ثانی
بو كیدر استقامت باغنك سرو خرامانی
صداقت نورنی عینیله تا كم كوردی آننكده
سنی منظور ایدوب كوزدن براقدی جمله اعیانی
مصاحبلك سكا ای ماه طلعت كوكدن اینمشدر
نوله شمسی كبی همسایك اولسه ظل یزدانی
سن اول مرد جریسن هر سوزك بر سیف قاطعدر
یانندن شاه دورانك جدا اولمزسك ارزانی

فلاجرم مشار الیه دستور محترم وآصف پرسرور
محتشم دایما علم تواریخه رغبت وكیجه لر مجلس شریفلرنده
نوادر حكایات وآثار وعجایب وغرایب قصص واخبار

اوقنوب اخذ عبرت بیورملری لكن حضرت آدم صفیدن
اول یاردیلن مكونات اول كتابلرده بیان اولنیوب
فرضا یكیدن تصنیف اولنسه اول حضرتك طبع شریفلری
تمام مایل اولمق وهر اوقندقجه كندولره بر كونه دانش
ومعرفت حاصل اولوب ایشتمدكلری تحقیقاته
وقوف بولمق مقرر اولمغله **بو حقیر عالی شهیر** بو بابده
ذیل همتی تشمیر ایلدم وبو مضمونده اكی فضلاء موءدی
بر رساله تحریر ایلدم یعنی فصل اولنده خلقت نور
محمدیدن حضرت آدم یاردلدوغی زمانه كلنجه واقع اولان
موجوداتی روایة اصحله تسطیر ایلدم وفصل ثانیسنده
حضرت آدم صفی صلوات الله علیه خلقت منیفه سندن صكره
متحقق اولان ممكنات ومكوناتی وبین الانبیا علیهم السلم
قرنا بعد قرن ضبط اولنوكلن تواریخ مختلف الروایاتی
واضح عبارتله تقریر ایلدم وبو رساله **مرآة العوالم**
لفظنی نام دلپذیر ایلدم رب اشرح لی صدری ویسر لی امری

فصل اول

موجودات ومكونات احوالنی رقم در خفی اولمیه كه

سلك الزواهر في علم الاوائل والاواخر

نام قصيدۀ منظومه شرحنده سرتاج اصحاب كبار حضرت
كعب الاحبار رضي الله عنه شويله روايه بيورمشلركه
بركون امير المومنين ثالث الخلفاء الراشدين ذو النورين
اشتهار روشن بنيان حضرت عثمان ابن عفان رضي الله عنه
خلافتلرنده بني مجلسنه دعوت ايلدي كوردوكك
واشتدوكك نوادر غرايبدن و دنيای فانينك امورنه
متعلق حكايات عجايبدن بعضسنه بيان ايله كه استماعندن
عبرت بين اوللم وفوايدنك نصح وپندی سعادتيله كندوفرقي
مستسعد بوللم ديو بيوردي پس بو حقير كه ذهن منيرنده
ودايع خالق قدير اولان علوم حقايقدن بو قصۀ غريبۀ
دلپذير مانند جواهر بی نظير سلك تعبيره تقريريله استتنير
قلنديكه بر زمانده يعني سابق اعصار و آوانده بركيا
مالك اولمشيدكه انجنده اكثر ما خلق الله بيان اولنمشيدي
و خلقت حضرت آدم صفي الله كلنجه نه كلو ملل و امم و مخلوقات
مختلفة الشيم كلوب كندوكي مجملا كتابت قلنمشيدي
بو منوال اوزره كه حضرت بارخدا جل شانه و علا اول

اولدمكه حضرت آدم عليه السلامي جنتدن چيقردي
كندونك سبب خلقتني و كندودن اول دنيا سرايينه كلن
امم ماضيه نك فرقت و كثرتني كذلك نور محمدينك
جملهدن اقدميت و شرفيتني بعده اول نوردن
براق و براق و شفاف و بسيط على الاطلاق كوهر
تابدار يارتدوغني و اول لؤلؤی شهواردن سموات سبع
وارضين سبعي خلق ايتدوكني و بنه هر بر فلكده بركوكب
پيدار و يدی طبقۀ زمينك دخي هر برنده اول
كوكب مقابلنده بر عالم تابدار و مكونات باهر الآثار
وجوده كتوردوكني بر بر بيان بيورمشيدي فلاجرم
امم كذشته اخباری بو طريقيله مضبوط الرقم قلنمشيدي
يعني كه حضرت باري جل شانه بو جمله خبر ويرمشيدكه
اولا يدنجي فلكده زحل نام بر كوكب يارتدم و اول
كوكب اسمر اللون و اكا مقابل دوه يه بكزر مخلوق قلنمالالمالل
بر عالم دخي خلق ايلدم و بو جمليه اون يك ييل زمان تقدير
ايلدم آنلردنصكره حشر و نشر و خلد و جحيملرني وقوع
بولجغني كندولره معلوم قلدم پس اول قوم قرنا بعد قرن

کلدیلر و کتدیلر و اجللری یتدکجه تبدیل مکان ایتدیلر
مؤمنلری فردا بهشتی بیلوب بکا عبادت ایلدی
و عاصیلری کوکب زحله طاپوب معصیت ایلدی
آخر کار نظام و عشارلری بطال اولدی و دکزلری
و نهرلری قوریوب قیام ساعتلری تحقق بولدی
خصوصا اعماللرینک حسابی کوریلوب مؤمنلری
جنت اعلایه و عاصی و باغی اولنلری جهنمه کوندرلدی
بعده التنجی فلکده مشتری نام بر کوکب دخی یارتدم ایدی
و التنجی زمینده دخی اکا مقابل خلقینک خلقتلری
قیون خلقته متشابه بر عالم واسع دخی یارتدم ایدی
اول جماعتی دخی اون بیک ییل زمان تقدیر ایلدیم روی
زمینده انلر دخی کلدیلر کتدیلر توالد و تناسللری
و فرتیله زمینی معمور ایتدیلر مؤمنلری بکا عبادت ایتدی
و مشرکلری مشتری کوکبنه مشتری قولکبی اطاعت ایلدی
بالاخر قیامتلری قوپوب عمللرینه کوره جزالری ویرلدی
اندنصکره یدنجی فلکده مریخ نام بر کوکب دخی یارتدم ایدی
و یدنجی زمینده اکا مقابل بر قوم یارتدم که شکللری

آت خلقته بکزر ایدی و اون بیک ییل زمان دخی بونلره مقدر
ایلدم اسلوب سابق اوزره بونلر دخی کلدی و کتدی مؤمن و
عصاتی اعماله کوره کسب درجات و درکات ایتدی بعده
دوردنجی فلکده شمس آدلو بر نیر اعظم و دوردنجی طبقهٔ
زمینده دخی انک مقابلنده دوه قوشی خلقتنده بر قوم
یارتدم اون بیک زمان دخی انلره تعیین ایدوب جف القلم
قلدم اسلوب سالف اوزره انلرک دخی مؤمن و عصاتی
حسنات و سیئات ایدوب حشر و نشرلری کورلدکدنصکره
هر زمره مقام مقدرنه واصل اولدی بعد ذلک
اوچنجی فلکده زهره نامیله مسمی بر کوکب پرضیا هویدا
و اوچنجی زمینده دخی اوکوز خلقته متشابه بر قوم بی انتها
یارتدم انلره دخی طقوز بیک ییل زمان تقدیر ایتدیم
بعده ایکنجی فلکده عطارد نام بر کوکب لا ینام و ایکنجی زمینده
مختلف الاجساد والاجسام بر نوع مخلوقات دخی
یارتدمکه بلبلو بر شکلده دکللر ایدی متنوعة الصور بر آلای
حیوانات ایدی بو ذکر اولنان ایکی عالمک دخی خلقی فضیل
کلدیلر و کتدیلر و مؤمن و عصاتی مقدر اولان قیام

ساعتلری ظاهر اولدوغی کبی جزائرین بولدیلر فاما بونلر
جمله دن طاغیلر و عاصیلر قوبدیلر بنی قیوب کوکبه طاپدیلر
و بر برلرین هلاک ایتمکی پیشه ایدندیلر اثر بذا اوتلکی فلکده قمر
نام نورانیت ده سایرندن انور و سرعت سیرده
جملدن اسرع و رتبه سی مستعد و مکرم بر کوکب دخی
خلق ایلدم و اوتلکی طبقه زمینده دخی انسان مسمی
دنیا دملکمی اولان قوللرمی یاردم که یا آدم انلرک جملهسی
سنک صلبکدن کلجکدر و هر قرنده بر کونه حوادث
عظیمه ظهور ایدجکدر علی الخصوص قرن اولده شیث
و قرن ثانیده نوح و هود و قرن ثالثده لوط و ابراهیم
و اسحق و یعقوب پیغمبردر و قرن رابعده یوسف و ایوب
و بعض بنی اسرائیل پیغمبرلریدر و قرن خامسده موسی
و داود و سلیمان پیغمبر و قرن سادسده اسکندر
ذوالقرنین و عیسی پیغمبر ظهور ایده جکلردر و قرن آخرده حبیبم
محمد مصطفی که خاتمه مرسلین و انبیا و آخر پیغمبران
اصفیادر سعادت نبوة و هدایه رسالتله یر یوزینی
تشریف ایده جکدر فاما یا آدم انلر بو دنیاده مخلد و برقرار

دکلدر جمله سی سا فرحکمنده درلر سابقه دکی امم
مختلفه کبی کلوب کچملری و مؤمن و عصاتی معلوم اولنوب
بعد الحشر و السؤال جنت و جهنمه کوندرلملری مقرردر دیو مجملا بیان
و طوفان نوح واقعه سنی خود غیبی ایله حضرت آدم علیه السلام
اعلان بیوردی صحفی ایچنده دخی بو آیات و اخباری ذکر
اولنان عجایب آثاری طیندن لوحلر اوزره یازوب
قازدی و بر پولاد صندوقه یه قیوب طوفان خوفندن
ارض هندده بر مغاره ده حفظ ایتدی و سنه دن سنه یه عاشورا
کونی اول غار و اول صندوق آچلوب طالب حکمت اولنلر
یارنسنی و سایر ایامده دهان غار و صندوق ملایکه نک
حفظنده طوروب هیچ کیمسهدن اکا مضرت ایرشمزدی
رجا ایله دعا ایلدی بو منوال اوزره دانیال علیه السلم
زمانه دک طوردی یعنی سنه دن سنه یه برکون مفتوح
و سایر ایامده مغلوق غیر مشروح قالوب هیچ کیمسنه اکا
دست رس بولمدی تا اول زمانه دک که حضرت دانیال علیه
السلم زمانی اولدی و بو مقوله علوم و فنون مجددا رغبت و
اشتهار بولدی پس حضرت دانیال و بنی اسرائیل علماسندن

بنجه اهل کمال برعاشوراده اول مغاربه واردیلر طلوع شمسدن
غروب زمانه وارنجه نزار جد وجهدیله اول الواحده مسطور
اولان اسرار واحکامی یازدیلر تا کنده لر وفات ایدنجه
منتفع اولدیلر بعده واثرلری خفظنده قالدی و مرور
ازمانله یثرب نام فیلسوف ملاحمی که تبع اکبرک وزیری ایدی
انک النه کیردی واول واسطه ایله مزبور تبع اکر دخی بر نسخه سنی
یازدی آخر الامر قصیده مزبوره نک دقایقنی استخراج
ایدوب کلی ملکه تحصیل ایتمکله بر ملحمه یثرب تألیف ایتدی و در
ملحمه تبع اکبر تصنیف قلدی لکن یثربک ملحمه سی هر جهتیله مفید
و واضح مشاهده اولندی فلاجرم ملحمه احکامنی رقم قلوب
بلاد معموره دن برینه تخصیص قلمغی ذمتنه اهتم
ایندکده مصر قاهره دن اثبت واحکم و روز قیامته دک
معموره لکی مسلم عند الحکما آخر مملکت اولمغیله ملک
مصره متعلق اولان احکام و بر قصیده منظومه لآل انتظام
یازدیکه نیجه فوایدیله باهر الفحوادر و بالاده ذکر اولان اوزره
سلک الزواهر فی علم الاوایل والاواخر نامیله
مسمادر مادامکه مزبور یثرب حیاتده ایدی نسخه مرقومه

کاشفی

کاشفی رواج والتفاتده ایدی وقتاکه وفات ایلدی
قبرنده بیله دفن ایتدروب مجتبنی اثبات ایلدی واقع حال
علی التفصیل والاجمال وشته بو منوال اوزره در دیو حضرت
کعب الاحبار حضرت عثمان بزرکوار حضورنه نقل واخبار
ایتدوکی کبی حضرت عثمان رضی الله عنه یثربک قبرنی
بیلور هیچ کمسه وارمیدر دیو سوال بیوردی مکر که قبر
یثرب رسول اللهده ایدی بیلنلردن بری اول قبری
کوستردی درحال واردیلر آچدیلر حضرت عثمان و کعب
الاحبار خرابه حدیددن بر صندوقله اول جواهر
درجنی چیقاردیلر حضرت عثمان باوقار و کعب الاحبار
و آنده حاضر اولان اصحاب کبار و صغار و صحابه بزرکواردن
نیجه اخیار بلنداقتدار صنع کردکاری مشاهده ایدوب
اول صندوقی آچدیلر ایچنده ینه دمورلردن اورلمش
حلقه شکلنده بر سبد چیقدی وانک ایچنده اول جواهر
زواهر ایله آراسته وانواع الوان درلالی معانی ایله
پیراسته اولان قصیده یی بولوب یازدیلر اندن صکره کاه
بنی امیه خزینه لرینه وکاه خلفای بنی عباس خزانه لرندن

بطرق الارث والانتقال حفظ اولنه رق مصر سلطانی
ملک صلاح الدین خزینه سنه دوشدی واندن کاه غزنه
وکاه شرق امراسنه نقل ایدرک بالاخره ولایت صعید
بکلرندن داود ابن عمر کتابخانه سنه وسنه عشر وسبعمائه
تاریخنده مزبورک ابن عمی امیر ابراهیم تملکنه ایرشدی
کراندن بو وجهله صفحات عالمه منتشر اولدی واول قصیده
لطیفه نک مطلع غراسی بودر که ذکر اولنور **بیت**
سلام من الرحمن رب الرب • علی امة قامت وصامت وصلت
واقع اولمشدر واشراط ساعته متعلق بنجه حوادث
غریبه یی مشتملدر لکن بزم مراد مزاکا متفرع اولمامغله
قصیده تمام یازلمدی وحوادث آتیه دن اغماض قلندی
تذییل عقلاء نادره دان وروشناسان روشن
بیان حضورلرینه خفی دکلدر که بیان اولنان مخلوقاتده
فلک عطارده کلنجه مرقوم کی قیام ساعتلری زمانی
تعیین بیورملری واول فلک منسوباتنک مدة اعمارنی
تعیین بیورملری بعده فلک قمره دخی مصرح بیان
اولنیوب قرون تفصیلنده قرن سابع دیجک مجلده

وفی آخره لفظی ایله اداء ایتملری غالبا بو سر منیری
تصویردر که فلک قمر مخلوقاتنک اعماری یدی بیک ییل اوله
وفلک زهره مخلوقاتنک قیامتلری بالتقریب سکز بیک
ییلده وقوع بولمش اوله وسایر کواکبک دخی اکا کوره
قیاس اولنه وفلک قمر منسوباتنک یدی بیک ییله تنزیله
بیان ساعتلری اول معنی یه دلالت قیله ولفظ قرن
اهل لغت وحکما اعتبارلرنده اولان کبی اوتوز ییله
دینلیوب هر کوکبک مدة احکامنه بر قرن دینلمش اوله
فاما بهجة التواریخ نام کتابده ابتداء آفرینش بحثنده
بو وجهله یازلمشدر که اول زمانکه حضرت باری جل شانه
عالملری کتم عدمدن صحرای وجوده کتورمک مراد ایلدی
جملدن اول بر درخت چارشاخ یعنی دورت بوداقلو
بر شجرهٔ موزون خلق ایلدی ونام پاکنی شجرة الیقین
بیوردی بعد زمان ینه نور محمدیدن بر طاوس فارغ البال
صاحب جمال پیدا اولوب اول شجرهٔ یقین اوزره آسوده
قلدی یتمش بیک ییل تمام اول طاوس بذر واندام وهمای
همایون مقام اول درخت موزونک بر شاخنده قرار

قرار ایدوب تسبیح و تهلیل و تقدیس و تبجیل امرینه مشغول
اولدی اندن صکره ینه نور محمدیدن بر مرآت پرصفا
یعنی بر آئینهٔ مصفا خلق ایدوب شجرهٔ یقینك بر شاخنده دخی
آنی آونجه قلدی و مزبور طاووسه اول آئینهٔ محسوسه نظر
ایتمك امر ایلدی پس اول طاووس حقیقت مانوس اولدیکه
مرآته نظر ایلدی کندونك جمال با کمالنی کوروب بیایی
بش کره سجدهٔ شکر ایلدی سبحان الله الغفور
بو نه مقوله سر مستور و رمز ماثور مشکوردر که نور محمدی
نور احدیتدن خلق اولندی و شجرهٔ یقینده طاووس نشین ره
و آئینهٔ نور آئینه برین ینه نور محمدیدن آفریده قلندی نهایت زمان
خلقتلری متفاوت اولمغله و طاووس مرغوبك تمیش بیك یل
تسبیح و تقدیسی خدمتی اولا مرآته نظر و ثانیا سجدهٔ شکر معتبر
و تماشا غرق عرقله جمله ماسوایه مظهر اولمسی اسرارینی مستوجب
اولوب حقیقتلرینه اسباب قضا و قدر رموزی متفرع بولنمغله
ذکر اولنان تجلیات عظمی کرهٔ بعد اخری واقع اولدی
و طاووسك بش کره سجدهٔ شکری آخر الزمانده محمد امتنه
بش وقت نماز بیورلمغه سبب اولدی فاما طاووس نورانی

جلوس

جلوس هدایت مانوس شیخی سجده دنکه باش قالدردی
کمال حجاب حیادن فلك وجودنی عرق دریاسنه طالدردی
و هر قطرهٔ عرق صهباء کیف ما اتفق نشئه سن ویردی
هر بر ندن گاه دنیا و آخرت مترشح اولوب و هر رشحه سندن
گاه جرعه کشان بزم ازلی و گاه پیمانه نوشان انجمن لم یزلی
متفتح اولدی و بالجمله اول طاووسك عرق بدنندن ملائکه
و فرشتکان و عرق روینداندن عرش و کرسی و لوح و قلم
و سرادقات عظمت و جمله نجوم نورانی علم لطایفی مشتمل اولان
هفت آسمان پیدا اولدی و عرق سینه سندن ارواح انبیا و
مرسلین و ذوات اولیای کرامت قرین و علما و فضلای
دوره زمین و صلحا و اتقیای مساجد نشین زمرهٔ سعیده سنی
وجوده کتوردی و اما قارنی آلتك عرقندن بیت معمور
و مکه و مدینه و قدس شریف و روی زمینده تا قیام
ساعته دك عمارت اولنجق جوامع و مساجد لطیف و خوانق
و معابد نظیف آفریده قلندی و جناحلری عرقندن
عامهٔ ارواح اهل اسلام که الی یوم الحشر و القیام کلجکلردر
آنلر پیدا اولدی و عرق بنانلرندن یعنی قویروغی درندن کافهٔ

کفار ضلالت انجام و مشرکین ضالین و عبده اصنام
خلق اولندی ایاقلری درندن ایسه سربسر بساط زمین
و باشلری باشه جبال و تلال صحاری و اراضین ظهوره کلدی
بعد هذا حضرت بارخدا جل ثناه و علا فرمایله تکرار ارواح
نور محمد علیه الصلوة و السلام پادشاهلری کبی احاطه ایلدیلر
و تعظیم و تبجیل و تسبیح و تهلیل ایله تکریم و توقیره مشغول
اولدیلر تا یوز بیک ییل تمام بو امر جلیله فرمانبردارلغله
اعتبار بولدیلر اندن صکره ارواح صورت بشریه ده
عرض وجوه صباح و اظهار انوار زهد و صلاح ایله نور
محمدی یه نظر قلمق بیورلدی ولکن اولا ازدحام و کثرت
ارواح انام کما هو حقه نور محمدینک مشاهده سنه مانع
ایدی و هر عضونی کورمکله مستعد اولنلر دنیا و عقبا
سعادتلریله امتیاز بولدقلری واقع ایدی بناءً
علی ذلک سر مبارکنی کورنلره رتبهٔ خلافت و سلطنت
و نورانی قاشلرین مشاهده ایدنلر نقاش و خطاط
کبی باریک صنعت و مبارک کوزلرینه نظر قلنلره
حافظ کلام الله اولمق کبی هدایت و [illegible]

بعده اون سنه شیث دی
بعده شعیب پیغمبر ایکیوز
اللی درت سنه لبثه دی بعده
ایوب پیغمبر بعده موسی پیغمبر
... [illegible]
بعده سلیمان پیغمبر ... سنه
... بعده زکریا
بعده یحیی بعده عیسی
بعده حنظله بن صفوان
بعده خالد بن سنان
بعده ولی النعمه نبی الرحمه
شفیع الامه خاتم الرسل
افضل الانبیا و الرسل
المصطفی صلی الله تعالی علیه
و سلم و علی جمیع الانبیا اجمعین

سیر ایدنلره اخلاق حسنه ایله محبوب القلوب اولمق
کبی صفت مقدر اولدقدن صکره انلرکه مبارک
بیلینی کوردی انواع زیب و فر ایله مجز و اصناف
روایح طیبه ایله معطر اولدیلر و شونلرکه مبارک
لبلرین سیر ایتدیلر اهل فصاحت و بلاغت نامیله
شهرت بولدیلر و انلرکه لآلی دندانلرینه نظر صالدیلر
انوار رای و تدبیر ایله وزارت و وکالت پایه لرینه
و اصل اولدیلر علی الخصوص زبان مبارکنه باقنلر
اهل ذکر و تسبیح و عبادت اولدیلر و کردن کافور
کوننه باقنلر واعظ و خطیب و مؤذن رتبه لریله
و اصل نعیم جنت قلندیلر کذلک لطیف بازولرین
کورنلر جهاد و غزا ثوابلریله بهره مند قلنوب و شریف
برمقلرین کورنلر اهل رقم و صاحب قلم عنوانیله
تحصیل انواع معرفت ایلیوب ارجمند اولدقلرندن
غیری همایون برمقلرینک مابیننی کورنلر قزاز و بزاز
و سایر صنایع بدیعه ایله امتیاز و شهرت بولدیلر
و مبارک الکرینک ارقه سن کورنلر اختیار تجمل و حشمت

و معلومدر عدد انبیا یوز
یکرمی درت بیکدر جمله نک
انجق رسل اوچیوز اون
اوچدر و [illegible] پیغمبرکه
اوچی کیم قبره کیردی یونس
علیه السلام اول باباسی
وفاتنده یونس هنوز رحمده
ایدی یونس وفات ایلدکده
قبره قودیلر اون درت کون
اتدقدن صکره الیاس علیه
السلام کافرلردن قاچوب
ننوی شهرنده متی نک اوینه
مختفی اولدی یونسک انیسی
الیاسی یونسک قبرینه
ایلتوب یونسک احیاسیچون
دعا ایتدی حق تعالی قبول
ایدوب اون درت کوندن
صکره یونسی احیا ایتدی
قدری احیا دیدی یونس
کما کان انه نبی خاتمه سنه
کتعو دی کذا فی تفسیر
المعالم انجق یونس پیغمبر
اولدقده ننوی قومی
ایماندن عوق ایتدیکه ایمانه
کلمدیلر آسنه نوع عذاب

وشریف آیه لرینه نظر قلنلر انواع جود و مکارم ایله
سرفراز دولت و سخاوة اولوب دنیا وعقباده ذکر
جمیلله شهرت بولدیلر لاسیما مبارک درسکلرین
کورن حصول مرام و نورانی آیینه سین سیر ایدنلر علم و
عمل و انواع فضیلت ایله رغبت واحترام بولدیلر
مع هذا اشکم محترمته تقبلر حلم و مسکنته سزاوار
و مبارک ایاقلرینه نظر ایدنلر سیاحت و تجارت
منافعندن بهره دار اولدقلرندن غیری سایهٔ سعادت
پیرایه سن کورنلر لایق حال و منال و خداوندان
محصل الامال اولوب مدة عمرلرنده فقر و فاقه بلمدیلر
و قید حیوتده اولدقلرنجه افتقار و احتیاج وادیلرینه
قدم باصمدیلر فاما عموما کفار و فجار ضالین و دیندن
عقبایه توبه سز کیدن عصاة مؤمنین اول محلده
هیچ بر عضو شریفن کوره میسنلردر وسعادت اسلام
و دولت ایماندن محروم قلنلر سایهٔ سنی دخی کل سایه سی
دوشن جلوکاه اکسیر برایسنی بیله سیر ایده میسنلردر
اللهم اجعلنا من سعداء الدارین بحرمة سید الکونین و الثقلین

[ہامش] بو ابحارنده بله بولنابه بوندن اولمدن ... اجازت ... حق تعالی ... دیو حق تعالیدن اسه ... کوردی ... اتدردی ... قرارلمیه ... جونبه ... انتقام ... قورساغی قدرند ... فرق کون تا الغلت ... انبادن که ... باندی اوجنجی ... نبی ... ودخی ... فتح ... کردی دنیاده ... ٣٧ اولدکدن صکره ادریس علیه السلام ... الخ ... اوجنجی ... ایکنجی بو ... خد و دره دخی حق تعالی ... سنخی عزو ... قدره ... اولدرب بوزیل ... حیات ... اندن صکره کلدی قال الله تعالی ... او بنه فاماته الله مائة عام ... ذکره ثم بعثه النبی عیسی ... حق تعالی ... ساعنده صکره ... امعب اوبار ... حق تعالی ... انی متعرقلك ... بودری ... ودخی

٣٠

سبحان من تحیر فی ذاته سواه بو نه مقوله ستر نهاندر
که کافرلرک دخی خلق ولبسی اول طاوس شرف مآبک
اعضای شریفه سنک بر ندن اوله و عوض تجلی معالی تندن
اجزای اصلیه سندن بر ینی کورمکله خاسر و خایب قاله
و مخلد فی النار اولملرنده علماء متشرعین متفق علیه اوله
اوچمز او هواده مرغ ادراک
او یلمز بو نسیمه عقل چالاک
بر نخل که صاله عرشه سایه
منت که اوله او خوش همایه
بر آیینه که جمیع عالم
ظاهر اوله آنده پیش اکرکم
یا رب نه ایچون او فیض و احسان
هر ناظره اولمیه فراوان
یا رب ندن اول نکاه و رؤیت
هر طالبه قلمیه سرایت
خلقنده سکه اتحاد کامل
کیمسه ندن که اوله حایل

[ہامش] ٣٨ انه بنی اسمی الله سفا مالو اکمعود ... مشهود اولان مریم و تزی بویش ... ٣٩ نبی عیسی بن مریم ... ودخی ... انه سوز ... ابن متجد و ... علیه السلام ... ٤٠ اولان آدم ... نجد ... مرطه ... ودخی بتول فوشی ... طوغورد ... نبی یاوری ... اوچار ... ودخی ... بوردتندن ... که یالکز ... فوشی ... قوزرغون ... حقتلشان ... نبی ... دلشبی بوزنته ... ٤١ اوکلکی بور ... دکده ... مرطه ... فعب ... اوفور بوری ... حقادر ... هاصل اولوب ... صعوان که ... دوزکاردن ... ودخی بتول ... طوغورد ... بوکلی ولعب ... بوکرك ... اوفور ... ٤٢ انکیچون غایت ... بولمازدخی فوغان ... فجان خلاص ... ودخی ... بو ... اند معلق ... بیتنه ماز ... فوق همادرکه دایم ... بوصرد لبان ... بیجه و ... کوندر ... هواده اوجعب ... کوك بوزنده ... بومرد اولدر ... اوصعب ... یاوری ... حقادر ... اشاغی ... ابنوکن ... اشاغی کیدر ... یاوری دخی ... اتمدن ... تورکلنعب ... اغا ... قات و ... قوبرق ... هوایه ... اولوب ... کوکه ... ابدغو

عقل بشر ایتمز آنی ادراک
شول بهره که لطفک ایده امساک

بوندن ما عدا مشیت الهیه ده طاوس و مرآت خلق
اولندوغی و مرآت مقابلی ظهوره کلجک مرغ
همایون صفات آیینه مناسبتیله طوطی لازم ایکن طاوس
اراده قلندوغی آیا نه جهتدن درکه دیو عقل قاصر
لایح اولدقده ملهم نکته لاریب و کاشف اسرار
عالم غیب بو طریقیله توجیه بیوردیکه مقصود آفرینش
اولان حبیب خدا خواجه هر دو سرا محمد مصطفا
علیه من التحیة والتسلیم اذکیها اولا جود پر جود عالم آرا درکه
رتبهٔ آیهٔ علیای معرفت و حکمت و فصاحت و بلاغت
مراتبندن برتر در حتی شان نبوت نشانلری
وصفنده اولان نبی امی عنوانی بو خصوصک صحتنه
شاهد حقیقت اثر در پس طوطیدن مطلوب اولان
کلام فصاحت مآل و طاوسدن مراد اولان کمال
بهجت و حسن جمال اولمغیله وحد ذاتنده طوطی ده هندملک
و طاوسده عربیلک نسبتلری بین الطیور تحقق بولمغیله

حضرت نبی امی عربی ذکر شریفنه آفرینش طاوس مناسب
کورلدی و آینه سی نورندن یارادلدوغی کبی اکر کلیم پیغمبری
نورندن دخی بر طیر همایون سیرک خلقته مشیت الله
متعلق اولیدی اول زمانده طوطی خلق ونمسی تصور اته
موافق و کلیملک صفتنه انک کلام و فصاحتی کما ینبغی
مطابق بولنوردی علی کل حال طاوسک طیور بهشتدن
اولماسی و سایر مرغان صنفنده کامل و رغبت ازدواجه
واصل ایکن و هر بری سال ابدالیدی بر سکر کره
یاوری حاصل ایتمه ده بر برلرینه مماثل ایکن طاوسک
انسان کبی ییلده بر کره بچه کتورمه سی و بچه سی سایر
طایر کبی اوج آیده ازدواجه قادر اولامیوب بشر قسمنک
بلوغی مقوله سی طاوسک دخی اوچ ییل تمام اولمینجه
ازدواجه و بچه پرورلکه کوشش و ابتهاجی میسر اولمامسی
ظاهرده کی زیب و زینتی کبی باطن جهتندن دخی
شرفیتی مستوجب ایدوکی مقرر در بو تقدیرجه آفرینش
طوطینک اولویتی حکمته مطابق تشریف ایدوکی شیتله
مصدر در فسبحان الذی بیده ملکوت کل شیء

واما بهجة التواريخده قول حكما واهل تفسیر بو یازلمشدر كه

حضرت موسی صلوات الله علیه وعلی نبینا مناجات
ایتدوكی زمانده یا ربی آدم پیغمبر قولكی خلق ایتمدن اول
نه كار اوزره ایدك دیو اول آفرینشدن سوال حكمت مآل
ایتدكده خطاب مستطاب وجواب باصواب بو وجهله وارد
اولدیكه یا موسی چونكه بو وادیه صور دك وحكمت خفیه
بلمكه روا كوردك امدی مقرر بیل وبو سر مكنونی عقلك
یتدوكنه كوره ادراك قیل كه انواع مخلوقات واقسام
مكوناتده جمله دن اول نور محمدی یی یاراتدم اندن صكره
مخلوقات موفوره وارضین وجبال معموره ایله بیك
عالم خلق ایدوب هر عالمه اللی بیك ییل عمر تقدیر ایتدم
بو منوال اوزره اللی بیك ییل كه تمام اولدی انك
مصنوعاتی غایت ونهایت بولدی فلاجرم
بعده حشر ونشرلری كوریلوب بالكلیه خراب ومنعدم
قلنوب یرلرینه غیریسنی كتوردم تا كه بیك عالم
اللیشر بیك ییللق مدتله كلدی وكتدی ومخلوقاتنك مؤمن
كافری معلوم اولوب هربری مقدر اولان نسنلر

بیتدی اندن صكره اوكوز شكله مشابه مختلفه الصور
بر قوم دخی خلق ایلدم اللی بیك ییل دخی اكا تعیین ایلدم
بسیط ارضی تمام معمور ایلدیلر لكن عصیان وطغیان
اوزره اولوب راحت وآسایشله عباده مشغول اولمدیلر
بناء علی ذلك جملهسنی هلاك ایتدم واول غضب ایله
ینه اللی بیك ییل عالمی خراب ویباب ترك ایتدم
بعده جمله دنیایی دریا ایلیوب بیك ییل تمام یرلویندی
بحر متواج اولدی ایچنده وكنارنده نه اخضر مخلوق
بولندی ونه كمسنه اول دریادن انتفاع بولدی ول دخی بیك
ییل دخی تمام اولدقدن صكره بر اوكوز خلق ایتدمكه اول دریایی
بر كرهدن ایچوب قوری بر قیوكبی براغوردن یوتدی بعده سكلن آنز
هیوكه بال ارهسی قدرجه بر مخلوق یاراتدم اول اوكوزی
انلره غدا تعیین ایلدم وكندولره اختیار جزئیه ویروب
كفر واسلام مراتبنی بلدردم تمام چونكه اللی بیك
ییل اولدی اول اوكوزی یبوب غدالری نهایت بولدی
مع هذا عصیانلری مشتد وكفر وانكارلری ممتد
اولمغله آنلری دخی هلاك ایتدم وینه جایی عالمی

اللی بیک ییل خرابه ترک ایتدم اندن صکره سیم خالصدن
بیک پاره شهرلو بر عالم دخی یاراتدم و شهرلرک هر برنده
زر سرخدن نیجه قصرلر خلق ایدوب جمله‌سنی بر جنس بی بدل
احلی من السکر والعسل دانهٔ خردله بر ایلدم و بر مرغ همایه
همایون منظر آفریده قیلوب اول بیک پاره شهرک قصورنده
اولان خردل دانه‌لری غداسی اولوب و دوکندوکجه
زهر آب گونتلخ کام اولجغنی بیلدردم فلاجرم اول
مرغ محترم ریاضت و قناعت وادیلرنده ثابت قدم
اولوب هر کون بر دانهٔ خردله اکتفا ایلدی کما ینبغی احتما
و احتیاطله روزکارین کچوردی آخر الامر بینه
جمله‌سی و کندی و مرغ مزبور شهباز اجل چنکالنه دوشوب
پروازکاه خرابه واردی تکرار یتمش بیک ییل دخی
روی زمین جانوران جهان نشیندن خالی قالدی
اندن صکره یتمش بیک دورلو جانور خلق ایلدم
هر بر جانوره بیک ییل عمر تقدیر ایدوب اظهار قدرت
ایتدم و اول جانورلردن تا کیم بری دنیادن کیتمیه
برین دخی یاراتدم بو منوال اوزره انلر دخی کلدیلر کیتدیلر

وینه بریوزی یتمش بیک ییل خرابه قالمغی موجب عصیان
وطغیان ایتدیلر بعده دکک ذریتلریله جمعا اون بیک
آدمی یاراتدم و جمله‌سنه اون بیک ییل عمر تقدیر ایتدم
یعنی که هر آدمه ذریتیله بیک ییل عمر ویروب کندوسی
فوت اولمینجه ذریتنی کتورمدم شمدکی بنی آدم کبی
اولادیله بابالرینی کتورمدم و بر یره جمع ایتدم بوجهان
اوزره روی زمین اون بیک دخی شنلندی
لکن عصیان و طغیانلری اوجندن انلر دخی هلاک
و منعدم اولدی اندن صکره جان بن جان قومنی
خلق ایتدم که جمله‌سی جنیلر ایدی یتمش بیک ییل
تمام روی زمینه حکم ایتدیلر و لکن عصیان و طغیان
طریقنی اتمام ماصنعه‌دن نیجه و جهیله زیاده قلدیلر
حتی که کین و کبر محابشه و بربرلرینی اولدرمکی اندیشه
قلدیلر فلاجرم انلری دخی یوغ ایتدم و یرلرینه
فرشته‌لر شب و روز انوار ذکر و تسبیحله
سرشته‌لر خلق ایلدم یتمش بیک ییل دخی عالمی انلر منور
ایتدیلر مدتلری نهایت بولوب قیامتلری قوبنجه

کلدیلر کتدیلر اندن صکره یا موسی آدم پیغمبری خلق
ایلدمکه سنک جدکدر و پیغمبرلرک بحسب الظاهر
اولیدر و **محمد** علیه السلام که بنم حبیبمدر و پیغمبرلرک
سروری و آخری اکملی و اجمل افضلیدر انک
نسلندن ظهوره کلجکدر لکن نور محمدیدن خلق اولندی و
وابتداء آفرینشدن مقصود اصلی اول ایدوکنی
آدمه بشارت ایتدم ندای مستطابله بو جواب باصواب
جناب رب الاربابدن حضرت موسی علیه السلامه
وارد اولدقده بلدیکه حضرت صانع یزدان بر مقتضای
کل یوم هو فی شان هزاران هزار آفرینشله عیان
برکردکار مستعان و دیان درکه کهنی ایله بلمه‌دن
منزه و بری و ذات باری بی کما هو بلمک
هوسنده اولنلر اولی و آخری یوق بربادیه ده
سرسری ایدوکنه ریب کمان یوقدر **انتهی**
اما اتفاق آراء حکما و اعتقاد فیلسوفان عقلا بونک
اوزرینه درلرکه حق سبحانه و تعالی اولا بر جوهر
بسیط یارتدی که علماء حدیث و تفسیر و فقهاء

اهل

اهل سنت روشن ضمیر اول جوهره قلم دیرلر حتی سید
سند عالم صلی الله علیه وسلم **اول ما خلق الله القلم**
بیوردوقلری اول سر مبهمدر اما حکما اکا عقل مجرد
اطلاق ایدوب **اول ما خلق الله العقل** حدیثیله تحقیق
قیلورلر ولکن متصوفین و اهل حال و علوم لدنیه مظاهر
اولان اصحاب کمال اندن مراد **روح محمدی** در دیو
اول ما خلق الله روح خاتم النبیین کلمهٔ طیبه‌سیله
تدقیق قیلورلر حتی جملهٔ انبیا و مرسلینک سپهسالاری
منصوری **اول ما خلق الله روحی و نوری** دیو
خبر ویرملری انلرک کلامنی مؤیددر و بر جوهر آخر
دخی خلق اولنمشدر که اول ایکنجی جوهره اهل سنت
و جماعت **لوح** دیرلر و حکما **نفس کل** دیرلر و بعضیلر
جوهر اوله آدم معنی و جوهر ثانی یه حوای معنی دیرلر
پس اندی اول ایکی جوهردن عقل کل و نفس کل
پیدا اولدی و اول عقل و نفسدن **فلک اول**
ظهوره کلدی که پیغمبران و مرسلین اول فلکه **عرش**
برین دیرلر اما حکما **فلک اطلس** اطلاق ایدیلر و ایتدیلرکه

اول فلکک عقل و نفسندن بر فلک دخی پیدا اولدی

که فلک هشتم دیدکلری اولدر و فضلاء اهل قرآن

اکا کرسی نامن ویرمشلردر ولکن عند الحکما اول فلکه

فلک البروج دخی دیرلر که اون ایکی بروج آنده در

وینه اول فلکک عقل و نفسندن بر فلک دخی وجوده

کلدیکه فلک زحل دیدکلری اولدر و بالجمله تا فلک اوله

اینجه بویله دربر عقل و نفسندن خلق اولنمشدر دیرلر

خلاصهٔ کلام و علماء التفسیر هدایت انجام انار الله

قبورهم الی یوم القیام بالاتفاق دیرلر که اول زمانده

حضرت باری جل شانه جوهر بسیط اولی خلق ایتدی

واکا الوهیت نظریله نظر ایلدی پس اول جوهر تاب

جماله دومیوب و جمال احدیتی جلال واحدیت صافونه

خوف و حیرتندن اریدی و تمام بیک ییل جوشان و

خروشان اولدی آخر انک متصاعد اولان بخارندن

یرلرک و کوکلرک مواددی یاردیلوب و بر برندن

باشقه باشقه آیریلوب علی التوالی سبع سموات برین

و هفت کبره و هفت زمین ظهوره کلدی اکثر

مفسرین و اوفر محدثین دخی بو مضمونه جازملردر حتی

ثم استوی الی السماء وهی دخان نص شریفی بو خصوصه دلیل

قاطع و برهان ساطع ایدوکنه عازملردر اما المنتهی

اما فضل ثانی که ابو البشر آدم پیغمبر علیه السلامدن

فخر عالم صلی الله علیه وسلم زمانینه کلنجه واقع اولان

مواد و تواریخ بیاننده در عمر دنیا یدی بیک

ییل اولمغی مشعر و عند البعض زیاده اولمسنی مجوز اولان

خصوص اعلاننده در خفی اولمیه که حضرت رسول

اکرم صلی الله علیه وسلمدن احادیث صحیحه وارد اولمشدر که

دنیانک عمری یدی بیک ییل اوله یعنی که حضرت آدم

علیه السلام بره ایندوکی کوندن قیامت قوپنجه

یدی بیک ییل تمام اوله حتی الدنیا سبعة ایام

کل یوم الف سنة وبعثت فی آخرها بیورر

یعنی دنیانک مدتی یدی کوندر بن اول یدی کونک

آخرنده ظهوره کلدم دیو بیوردقلری حدیث

شریف بو مضمونه دلالت ایلر ولکن ابن وهبی روایت

ایلدوکی حدیث شریف که قال صلی الله علیه وسلم

مفسرین

قد خلا من الدنيا خمسة الاف سنة وستمائة
سنة واني لا اعرف كل زمان منها ما كان
من الملوك والانبياء يعني شمديه كلنجه دنيادن
بش بيك التى يوز يل مرور ايتمشدر ذكر اولنان بش بيك
التى يوز يل ايچنده ملوك وانبيادن كيملر كلدوكنى
وهر برى نه تاريخده كلدكلرنى ونه زمانده كچدكلرنى
بيلورم ديو بيوردقلرى حديث شريف عمر دنيا يدى
بيك يل اولمغى منافيدر زيرا بو حديث شريف صدور
ايتدوكى حينده كه بش بيك التى يوز سنه ايدى
اول زماندن برى خود بيك سنه يه قريب زمان دخى
كچدى بو تقديرجه يدى بيك ييله حصر ممكن اولمدى
حتى فضلاى متأخريندن اولا وارث علوم الاولين
والاخرين سيوطى مولانا جلال الدين ثانيا
عمدة المفسرين نقادة المدققين سلطان العلماء فى الروم
مولانا ابو السعود فضيلت رسوم بو بابده يازدقلرى
رساله ده بيورمشلردر كه عمر دنيا على كل حال يدى بيك
يلدن آرتوقدر لكن اول زياده نه مقدار زمان ايدوكى

كميه

كميه معلوم دكلدر نهايت بعض احاديث شريفه دلالتيله الحاصل
زياده سى بش يوز يلدن ناقص ايدوكى مقرردر و
عمر دنيا يدى بيك يلدن زياده ايدوكى بوندن
دخى معلومدر كه دجالك رأس مائه ده ظهورى واندن
صكره ينه قرق يل مقدارى ناسك مكثلرى
بعده حضرت عيسينك نزول هدايت شمولى وشمس
عالمتابك مغرب جانبندن طلوع پر نورى واندن صكره
ينه ناسك يوز يكرمى يل معيشت پر فتورى اندن صكره
حضرت اسرافيلك دفعه اولى ده نفخ صورى وما بين
النفختين قرق يل مقدارى زمانك مرورى بو قدر
حوادث ايكيوز يل ايچنده انجق وقوع بولجغى متفق عليه در
اما مفسر فضيلت شهود مولانا ابو السعود عمر دنيا يدى
بيك يل اولمغه دلالت ايدن حديث شريفك توفيقنده
يعنى معظم امور مسئله دين ومصالح جمهور يقين اول
بيك سنه ده اولمغله اعتبار واقع اولمشدر بيان ايتمشلر
لكن بو حقيره لايح اولان بودر كه عمر دنيا يدى بيك يل اولمغى
واشراط ساعت ظهور ايدن ايكيوز يل مقدارى

زیاده‌یی تطبیق و توفیقده ایکی طریق اولیدر طریق اول بوده
عمر دنیادی یدی بیک ییل در بیورلدوغی امت جلیل الهمتك
آسایش و حضور اوزره کچندکلری زمان اولمقداردر
دیمک اوله اشراط ساعت ظهور ایدن سنین مخوفه
که آنده امتك آلام و شدایدنه نهایت یوقدر اول سنه‌لر
حسابه داخل اولمیه طریق ثانی قصر زمانی ایلمادن زیاده
اولان سنه‌لرك اشاغه وارسیدرکه سلطان الانبیا
محمد المصطفی صلی الله علیه وسلم بیورررلرکه لاتقوم الساعة
حتی تتقارب الزمان فتکون السنة کالشهر والشهر کالجمعة
وتکون الجمعة کالیوم والیوم کالساعة والساعة کالضرمة
بالنار یعنی انس رضی الله عنه روایتیله مصابیحده
بو حدیث شریف مسطوردرکه قیامت قوپمزالا زمان
قصر اولنوب بر ییل آی مقداری و بر آی هفته مقداری
و بر هفته برکون قدر و هرکون بر ساعت قدر و هر ساعت
خشك و یابس چالیدن و چرپیدن یانن آتشك علوی
کجه‌جك زمان مقداری والمیسنه دیو بیوردقلرندن
معلوم اولدیکه اشراط ساعت ظهورندن صکره

جبینه رعایةً و انتسند مرحمةً زمان قصر اولنه‌که
هم آلام و شدايد ممتد اولمیه و هم عمر دنیادی یدی بیک
ییل اولمقدخی مقرر اوله فلاجرم بو ایکی طریقله توفیق و
تطبیق ممکن ایکن آخر وجهیله تأویله سلوك جدا جایزدکلدر
فاما حالة التحریرکه سنه خمس وتسعین وتسعمایه تاریخنده
واقع اولوب تمام الفی بش ییل قالمشدر مع هذا اشراط
ساعتدن نسنه ظاهر اولمامشدر نهایت لعقال
ناسده بعض علایم وآثار صدور ایتمشدرکه بعلم الله
عاقبتی اشراط ساعته منتهی اولمقده شبهه یوقدر
خفی اولمیه‌که اشراط ساعت دیدکلری اون علامتدر
بری دخان قصه‌سی ایکنجی دجال خروجی اوچنجی دابة الارض
قصه‌سی دوردنجی آفتاب عالمتابك مغربدن طلوعی
بشنجی حضرت عیسی علیه السلامك چرخ چارمدن نزولی
آلتنجی یاجوج و ماجوجك ظهوری یدنجی مشرق جانبندن
اولاجق خسف سکزنجی مغرب طرفنده اولجق خسف
طقوزنجی جزیرة العربده ظاهر اولجق خسف اونجی
ارض یمندن بر آتش پیدا اولوب خلقی محشره سورسیدر

که آخر علامت اشراط ساعت اولدر مصابیحده بو جمله
مسطوردر فاما بین الامم مضبوط اولان تواریخ هدایت رقم
هبوط حضرت آدم علیه السلامدن بو آنه کلنجه نه مقدار سال
گچدوکنه دلایل صداقت قلم اولمغیله انلرکه جمیع بیانی الزام
واهم اولمشدر ایمدی آدم علیه السلم یره ایندوکندن
صکره طوفان نوحه کلنجه بعضیلر قولنده نوحک
وفاتنه وارنجه ایکی بیک آلتی یوز اللی آلتی یل و نوح
علیه السلم طوفانندن حضرت ابراهیم خلیل طوغدوغی
کونه کلنجه آلتیوز قرق ایکی یل و ولادت حضرت
ابراهیمدن هجرت محمدیه تاریخنه کلنجه ایکی بیک اوچیوز
یتمش اوچ ییلدر هبوط تاریخندن هجرت تاریخنه
کلنجه جمعا بش بیک آلتیوز یتمش بر یل اولورکه
اکثر اهل تواریخ بو حسابه ذاهبلردر لکن زیاده‌سی
واردر فاما اشرف التواریخ مؤلفی مولانا قاضی عضد
زبدة الاصول صاحبندن روایتله و حدیث شریف
نبویدن اخذ و دلالتله یازدقلری وجه اوزره حضرت آدم
صلی الله علیه وسلم خلق اولندوغی یومدن فخر عالم

علیه الصلوة والسلام نبوتی تاریخنه کلنجه بش بیک سکز یوز
ییلدر اما علمادن نیجه‌لر اختلاف ایدوب دخی زیاده‌در
دیو بیورمشلردر و مولانا محمد جریر طبری علیه الرحمه یازدوغی
اوزره هبوط آدمدن ولادت فخر عالم صلی الله علیه وسلمه
کلنجه بقول یهود دورت بیک آلتیوز قرق یل
وبقول نصاری بش بیک طقوز یوز یتمش ایکی یل اوله
وبقول مغان آلتی بیک یوز اون اوچ ییلدر دیو بیان
اولنمشدر و طوایف مزبوره‌دن هر بری کتابلرنده
اولان جهیله بولوب استخراج ایتدکلرینی بیلدرمشلردر
اما بو حقیره جمله‌دن اصح حسابا و کتابا بو مذکوراتدن
اصدق و ارجح حضرت عبد الله ابن عباس رضی الله
عنهما بیان بیوردقلریدرکه وارد اولان احادیث
شریفه‌یه جمله‌دن زیاده بو حسابک توفیقی ممکندر
وانلر بیورمشلردرکه حضرت آدم علیه السلامدن نوح
نبی زماننه کلنجه ایکی بیک ایکیوز اللی آلتی ییلدر
و طوفان نوحدن ابراهیم خلیل زماننه کلنجه بیک
یتمش طقوز ییلدر و ابراهیم زماندن حضرت موسی

عصرنه کلنجه بشیوز التمش بیلدر و حضرت موسی
دن سلیمان نبی زمانینه کلنجه بشیوز اوتوز التی
بیلدر کذلک سلیمان نبی دن اسکندر ذوالقرنین عهدنه
کلنجه یدی یوز یتمش بیلدر و زمان اسکندردن حضرت
عیسایه کلنجه اوچیوز التمش طقوز بیلدر و حضرت عیسادن
فخر عالم صلی الله علیه وسلم زمان شریفلرینه کلنجه بشیوز
التی بیلدر که جمله آلتی بیک یوز یکرمی لش(؟) بیل اولور اگرچه
عمر دنیا یدی بیک بیل اولمق حسابنی منافیدر
لکن حضرت ابن عباسک فضیلتی و علوم و فنون تواریخی
احاطه سی حیثیتی علی کل حال سایری کلامندن
راجح والیسنی موجبدر اما خاتمه که فی زماننا ملل مختلفه
و امم متخالفه مابینلرنده جاری اولان تواریخ
متعدده بیاننده در ایدی اول تاریخلرک اشهری اولا
هجرت نبویه تاریخیدر که حبیب خدا احمد مصطفی صلی الله علیه
مکه مکرمه دن مدینه منوره یه رحلت ایتدکلری کوند
ضبط اولنمشدر بو تاریخک رأس سنه سی محرم الحرام
غره سیدر که یوم الخمیس ایدی اگرچه که اولی یوم الجمعه در

دیمشلردر اما اصح واولی بیان اولنانذر و هجرت
سنه که اون ایکی آیدر بری یکرمی طقوز و بری اوتوز
اولمق اوزره عدد ایام سنه بسیطه ده اوچیوز اللی
دورت کون و کبیسه سنده بر کون زیاده در ثانیا
تاریخ رومیدر که اسکندر رومی تاریخی دیدکلریدر
بو تاریخک اولی یوم اثنین در سنه سی شمسیه حسابی
اوزره در و عدد ایام سنویه سی بسیطه ده اوچیوز
التمش بش کوندر اما کبیسه ده بر کون زیاده در و آیلرنک
اولی که تاریخ سابقه ده کی ماه محرم الحرام بدلی تشرین اول
آیدر ثالث تاریخ قبطیدر که اولی یوم جمعه در و سنه سی
شمسیه حسابی اوزره اولوب عدد ایام سنویه سی
بسیطه سنده اوچیوز التمش بش کون و کبیسه دن
بر کون زیاده در رابعا تاریخ فارسیدر که آخر ملوک
عجم یزدجرد ابن شهریاردر اول وضع ایلمشدر
اولی یوم ثلثادر که یزدجردک تخت سلطنته جلوس
ایتدکیدر و سنه سی شمسیه حسابی اوزره اولوب
عدد ایام سنویه سی کذلک اوچیوز التمش بش کوندر

غلیظ اوله ...
صاحبی احمق اوله
نشانه دندان
...
نشانه زنخ
چون انکک انجه اوله خفت اولور
بیوک اولورسه غضب و غلظت اولور
معتدل اولسه اسی عقل اولور
هر نه طالب اولسه قابل اولور
نشانه ریش
ریش مردم طویل اولورسه اگر
بلکه اول مرد قطعه سه خر
طویل و لوپ صقالی کیم اوله کور
صحبت احترازه ثقیل اولور آنی سور

نشانه آواز
هر کیمک غنه ایله اولسه سوزی
احمق و کبر و کینه اوله اوزی
رنجه و تیز اولورسه جاهل اولور
بی حیا و بلانده کاهل اولور
اهل ثروت اولور دیمش حکما
...
سوزده جنبشده هرکه سارع اوله
فکری و فهمی برق لامع اوله

وشهورنڭ اولی ماه فروردین در خاما تاریخ
عبریدر طایفهٔ یهوداکا اعتبار ایدرلر واڭا تاریخ
الخلیفه دخی دیرلر ابتداسی لیلهٔ اثنین درکه بش ساعت
ویکرمی درت دقیقه کچمش اوله زیرا زعملری بودرکه حق
سبحانه وتعالی عالمی احد کونی خلق ایدوب وحضرت
آدمه نفخ روح یوم جمعه نڭ ساعت سادسه سنده
واقع اولوب اجتماع نیرین حسبی ایله بعض ساعات اسقاط
ایدوب ولیالی وایامه ابتدا فرض ایلیوب لیلهٔ اثنینی
رأس تاریخ طوترلر واندن بروسنی حساب ایدرلر
بونلرڭ عدد ایام سنویه سی اوچیوز التمش درت کون
وسکز ساعت وسکز یوز تمش التی دقیقه در که زیج
وتقویمه متعلق کتاب المنتخب فی اقوال العجم والعرب
فصولنده بویله بیان اولنمشدر لله الحمد بو رساله تحریری
نامتین بولدی وفن تواریخڭ کتب مدونه سنده نازلمین
تفصیلی بوبر فاج ورقده متحقق اولدی رجاء مؤلف
حقیر اولدرکه هر اوقدقچه روحنی بر فاتحهٔ شریفه ایله
شاد ایلیه لر حق سبحانه وتعالینڭ رحمتی ورسولنڭ

هنگام محشرده معاونت وشفاعتی ناظم لآل
گفتاریله اول عبد دین دار وبندهٔ پرهیزکار اذرینه
اولسون که بو رساله یی تحقیق ایدرک اوقویه وحضرت
حقڭ قدرت بی انتهاسی ذکر اولنان مکوناتدن ادراک
ایلیوب طویه واعتقادنده شک وریب ولمیوب
کمال یقین واطمینانله بو آثاری تصدیق قلبه واختتام
قرائتده رجا اولنان فاتحهٔ شریفه یی مصنف
روحندن دریغ قلمیه وکاتب رساله
دخی
ومحرر مقاله نعیمی گنهکاره
ثواب فاتحهٔ شریفه دن
حصهٔ خیریه سی
دریغ
ایتمیه

تمت الرسالة في ثاني عشر ربيع الاول عام ست وستين بعد الالف والحمد لله وحده

بعض خواشیدن نقل اولنان فواید در

خفی اولمیه که مدة دور سنبله یدی بیک ییلدر و ابتداء
ظهور نوع بشردن وقت مکافات خیر و شر یعنی عالم آخرت
یدی بیک ییلدر کذا فی التواریخ اما بهجة التواریخده
ابتدا ظهور حضرت آدمدن حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم
زمان سعادتلرینه دک اولان مدتده روایات مختلفه در
مجوس روایتنده آلتی بیک یوز تمیش ایکی ییلدر و بنی اسرائیل
روایتنده نص توراتله دورت بیک اوچیوز قرق ییلدر
و ترسالر روایتنده بش بیک طقوز یوز تمیش ایکی ییلدر
اما اصح روایت ابن عم حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
عبد الله ابن عباس رضی الله عنهما قولنجه آلتی بیک یتمش ییلدر
والله اعلم بحقیقة الحال کذا فی نتایج الفنون
حق سبحانه و تعالی حضرتلری دنیای فانی یه تقدیر ایتدوکی
یدی بیک ییلده هر بیک ییلک راسنده شفقة للعباد
الضعفا معجزات باهره و آیات ظاهره صاحبی مستحق طاعت
و لایق خلافت ربنی کوندر دیکه کندو ذاتنک صفات
سنیه سنه مظهر اولوب اوامر و نواهی سن خلافتله مثبت

و مقرر قیله لر حسن و سیئه جزا و عقاب ذاتنی مجازی آیة
معرفتی ایجاب ایدوب معرفت مجازیی محافظه ایچون
معبودی تذکر عبادات متکرره وضع اولندی صلوات
خمس کبی و صوم کبی که دنیاده سبب نفع عظیم و آخرتده
باعث اجر جزیل اوله و هر پیغمبر مبعوث اولدوغی وقتده حاکم
اولان کوکبک طبیعتنه منسوب قلندی الف اولده
آدم صفی صلوات الله علیه ارسال اولندی زحله انتسابی
وار در بعده شیث علیه السلام دور آدمده رسالتله مکرم قلندی
الف ثانیده ادریس نبی ارسال اولندی که مشتری یه منسوب ایدی
انلره صحف آسمانیدن اوتوز صحیفه منزل اولدی الف ثالثده
نوح نبی صلوات الله علیه ارسال اولندی که مریخه منتمی در
هود نبی قوم عادی ارشاد ایچون بو دورده ارسال
اولنمشدر و حنظله ابن صفوان بو دورده عنوان رسالتله معنون
قلندی الف رابعده ابو رحیم حضرت ابراهیم خلیل مبعوث
اولدی نبی مرسلدرلرک سرنامه سیدر ابو رحیم دیکلدر انک
انتسابی شمسه در ذو القرنین بو دورده در حضرت علی
کرم الله وجهه رجل صالح در دیدی عکرمه رضی الله عنه

نبی اولمسی ارجحدر دیدیلر و حضرت لوط و اسمعیل و
اسحق و یعقوب و یوسف و ایوب و شعیب علیهم
السلام بو دورده نبوتله بعث اولمشلردر الف
خامسده موسی کلیم الله علیه صلوات الله تبلیغ رسالت
قلدی زهره یه تا بعدر زاویه فقاده عمر مقدارلری
یوز یکرمی ییلدر حضرت خضر علیه السلام بعضیلر خلعت
نبوتله معزز قلندی و بعضیلر طراز ولایتله مطرز اولندی
دیو خبر ویرمشلر و یوشع بن نون نبی و الیاس نبی
و داود نبی و سلیمان نبی و لقمان حکیم بعضیلر پیغمبردر
دیدیلر و یونس و عزیر و دانیال و زکریا علیهم السلام
بو دورک انبیای مرسلینیدرلر و یحیی ابن زکریا
علیهما السلام دخی بو دورده درکاری نفسی ایله جهاد ایدیب
و قوت بدنیسی جبر ادایدی هزار سال باشکه اوج
یاشنده ایکن توراتی از بر قرائت ایدوب و دین
عیسایه بعثتندن اول هدایت اولنمشدر قاتله سی
بر عورتدر که ارمیل دیرلردی یتمش انبیادن آخر
مقتولی یحیادر دمشقده مقتولدر روایت اولنورکه

بخت نصر دمشقی مستقر ایتدکده حضرت یحیانک قانی
جریان اوزره بولوب یتمش بیک نفر شخصک قانن دوکوب
خون یحیا سکون بولدی بو ترتیب اوزره ظهور موسی ایله
بعث عیسانک علیهما السلام ما بیننده نبی معوث بیک
پیغمبردر دیمشلر الف سادسده عیسی روح الله
علیه السلام ساحه نبوته قدم باصدی نسبتی عطارده در
ابن جوزی ایدر هبوط آدمدن صعود عیسی علیه السلامه
گلنجه بش بیک بشیوز آلتمش ایکی ییلدر و زمان فترت که
بعث رسول اولنمدوغی مدتدر دورتیوز اوتوز دورت
ییلدر دیرلر حبیب نجار و جرجیس دور عیسا
علیه السلامده در و خالد ابن سنان زمان فترتده
نبوت عنوانن بولمشدر صلوات الله علی نبینا و علیهم

در بیان سیارات سبعه

شمس سعد اکبردر دوری بر ییلده اوچیوز آلتمش آلتی گونده
سیری مشرقدن مغربه در و قالکلغی اوچیوز اللی بش
بیک یتمش دورت میلدر معظم کوکبدر کوکده پادشاه
گبیدر سایر یلدزلر اکا لشکر گبیدر و قمر وزیری

مشابه سنده در عطارد کاتب مقامنده در زهره
خدام قبیلندندر مریخ سیاستخدمتنده در مشتری قاضی
حکمنده در زحل خزینه دار لوامرنده در کوکلر اقالیم سبعه
مانندیدر بروج شهرلر مثالنده در درجات کویلر
کبیدر وشمس دوردنجی فلکده در اگر دخی یوقروده
اولیدی مخلوقات صووقدن هلاک اولوردی واگر
دخی اشغه ده اولسه حرارتیله کائناتی احراق ایدیدی
دوری یوز التمش التی درجه وقطری قرق بر بیک
طقوز یوز طقسان سکز میلدر سبحان الله القادر
زهره سعد اصغردر عطارد کبی سیرده دوری
اوچ بیک یدی یوز طقسان بش میلدر اهل هوایه منسوبدر
جرمی کره ارضک اوتوز دورت جزءندن بر جزؤی
قدر در قطری دوربیوز طقسان دورت میلدر
هر برجده یکرمی طقوز کون طورر سبحان الله الجمیل
عطارد سیری مغربدن مشرقه در دوری اوچیوز بیک
سکسان سکز میلدر طبیعتی معتدلدر وممتزجدر یعنی
سعد یله سعد ونحس ایله نحسدر جرمی کرهٔ زمینک

یکرمی جزءندن بر جزؤی قدر در قطری ایکیوز التمش
میلدر هر برجده یکرمی یدی کون طورر وزیرلره
واهل دیوانه منسوبدر سبحان الله العلیم الحکیم
مشتری سعد اکبردر گرم وتردر جمیع بروجی
اون بر ییلده واون آیده واون بش کونده دور ایدر
دوری یکرمی بیک التیوز اوتوز التی میلدر
عوام ناسه منسوبدر جرمی سکسان کره کرهٔ زمین قدر در
مریخ نحس اصغردر طبیعتی گرم وخشکدر جمیع
بروجی بر ییلده واون آیده ویکرمی کونده دور
ایدر دوری اوچیوز تمش التی بیک طقوز یوز طقسان
سکز میلدر بشنجی فلکده در اهل فساده منسوبدر
جرمی بربوچق یر قدر در قطری یوز بیک وسکز یوز
اوتوز میلدر هر برجده قرق کون طورر والله اعلم

نقل عن احمد بیجان علیه رحمة الرحمن

جامع الحکایات نام تواریخده مذکوردر

حضرت عمر الفاروق رضی الله عنه خلافتی زمانده
هجرت رسول علیه السلامدن اوتوز ییل مرور ایتمشیدی
اول تاریخده ولایت عجم پادشاهی اولان یزدجرد
ابن شهریار ایدی حضرت سعد ابن ابی وقاص سردار
تعیین اولنوب شاه عجم اوزره گوندریلوب واردقده
عسکر اسلامک شوکتنه تحمل ایده میوب تاج وتختن
ترک ایدوب مرو جانبنه فرار ایدوب مالکن
عسکر اسلام ضبط ایلدکده شهردان کوپریسی اوزرنده
بر یوکلی دوه بولدیلر اوزرنده ایکی صندوق وقفله صندوق وعکمی
آچدیلر کسرینک بر کوملکن بولدیلر انجو ایله بزنمش هر بر
انجو سر چبرهسی قدر واریدی وسایر جواهر ایله مرصع
بر کوبه وبکرمی دانه بوزرک که جملهسی یاقوت ولعلدن
ایدی وبر تاج جقدیکه یاقوت آبدار ولعلهای ناب ایله
مرصع اولمش ایدی واون جامه دیبای زربفت ذخیرهسنده
سلاح کسریدن زره وتولغه وقولجق زر وسیم
ولعل ویاقوت ایله عظیم بزنمش ایدی وآلتی گیم دادی

زره آهنین که هر بری بر پادشاهدن یادکار دیمش
ایدی وطقوز قبضه شمشیر هر برینک اوزرینه
رومدن وعجمدن قنغی پادشاهک ایدیسه نامی یازلمشیدی
ودیبادن بر بساط بولدیلر آلتمش ذراع ایدی جمله اطرافی
انجو ایله تزیین ایلمشلر ایدی واکار رنگ تانی دیرلردی
خزان زمانه مخصوص اولوب دوشنورلر ایدی وبر شیل
بساط دخی انجو وسایر جواهر ایله شویله تزیین اولمشیدی کم
کورن تازه اچلمش کللر صانورلردی وبنجه شیشه طولو
مخمر کافور وبوکا بکزر تحفه نهایتی یوق ایدی بونلر
هیچ بر نسنهدن غزاته ربع وخمس الینوب مهری ایله
حضور حضرت عمره احضار وباقی غنایمی قسمت ایلدیلر
غزاته آلتمش بیک ار ایدیلر هر برینه اون ایکیشر بیک
اقچه حصه دوشدی وارسال اولنان تحفی حضرت
عمر رضی الله عنه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمک
قول شریفی اوزره که خزاین کسری مدینهیه نقل اولنه دیو
بیورمش ایدی مسجدده قیوب اصحاب کرامی جمع ایدوب
اول تحفهلری بینلرنده قسمت ایلدیلر حضرت علی

کرم الله وجهه بیورنم الومه اول قمشه دن بر پاره قماش کورمش ایدی بر بازرکانه بکرمی بیک اقچه‌یه بیع ایتدم راوی شویله روایت ایدر که چونکه اطراف عالمه بو خبر شایع اولدی جمله بازرکان و تجار طایفه‌سی مدینهٔ منوره‌یه آقوب کلوب و کلنلردن اصلا بریسی محروم دونمیوب هرکس اول جواهر و امتعه دن بهره‌مند اولدیلر حضرت سعد ابن ابی وقاص حضرت عمر رضی الله عنه جانبنه یازدوغی نامه ده عساکر اسلامک استقامتی خصوصنده شویله یازدیکه بو قدر غنایم که جمع اولنوب کتورمشلردر اصلا و قطعا بر کمسنه بر حبه‌یه خیانت قلمامشلردر چون بو نامه علی ملاء الناس اوقوندی جمله‌سی حضرت عمره دعالر و ثنالر ایتدیلر و حضرت علی کرم الله وجهه بیوردیکم بو عساکر اسلامک امانت و دیانته صیانتی یا عمر سنک حسن اعتقاد و اعتماد و دیانتکدندر و دنیایی دینه عدم انقیاد و التفاتکدندر بو فتوحات ماه صفر الخیرک اون التنجی کوننده واقع اولمشدر و حق سبحانه و تعالی ایام خلافت عمرده تمام عراق

و شام و بحرین و عمان و بعض یمک اطرافندن توفیق کردکار ایله فتح اولنمشیدی و شهر بصره و کوفه شهرنی حضرت عمر رضی الله عنه بنا ایتمشدر و الله اعلم

بناء مسجد الحرام

مسجد حرامی اول بنا ایدن حضرت عمر ابن الخطابدر رضی الله عنه که ایام خلافتنده خلق کعبه‌یی تضییق ایدوب بیوتنی کعبه‌یه الصاق و ایصال ایتدیلر و حضرت عمر رضی الله عنه دیدیکه کعبه بیت اللهدر بوکا سعت و فضا لازمدر و اول بیوت اطرافی اصحابندن اشترا ایدوب وسعت حرمی زیاده ایدوب بر آدم بویی قدر دیوار چکوب مسجد اتخاذ ایتدی اندن صکره حضرت عثمان رضی الله عنه اول دیواری ازدیاد ایله رفع ایتدی بعده حضرت عبد الله ابن زبیر رضی الله عنه اول دیواری رخام ستونلر ایله اتقان ایدوب و ابوابن زیاده ایدوب دیوار مسجدی تزیین و تحسین ایتدی بعده بنی امیه‌دن عبد الملک ابن مروان حیطانن زیاده ایدوب سواری مسجد الحرامی مصردن دریا ایله جده‌یه

وجده‌دن کا ولره بوکلدوب کعبه‌یه کتوردی و حیطانسنه
صنم ایتدی وبیت الله الحرامه حجاج ابن یوسف بو کسوه دیباج
کیوردی صکره بنی امیه‌دن ولید ابن عبد الملک
کعبه‌نک حلیسنی زیاده ایتدی بلاد اندلسی فتح
ایتدکده مدینهٔ طلیطله‌ده سلیمان نبی علیه السلامک
آلتوندن مائده‌سنی بولدیکه یاقوت و زبرجددن
طوقلری وار ایدی اول مائده‌دن کعبه‌نک حلیسنی
و میزابنی ایشلدوب تزیین ایتدی و بنی العباسدن
منصور و اوغلی مهدی اتقان مسجد الحرامی زیاده ایدوب
هیئتنی تحسین ایتدی والآن طول مسجد الحرام ایکیوز
یتمش ذراعدر و عرضی ایکیوز اوتوز ذراعدر و مسجد
الحرامک جمله استونلری درتیوز اوتوز دورت
عدددر که بنا مسجد الحرامک بو تفصیلیله اربع
وسبعین وثمانمائه تجریده تألیف اولنان آثار البلاد
نام کتابدندر نقل من معالم السبل للعاشق چلبی

فوائد فی النصایح والعبر وغیره

دیمشلردر که هر کمسنه که دورت نسنه‌یه مرتکب اوله
لازمدر که دورت نسنه‌یه مترقب اوله اولا هر کمسنه که
ظالم اوله عنقریب ظلمی هلاکنه جازم اوله ثانیا هر کمسنه که
صحبت زنانه حریص اوله فضیحتی مقرر بلمک گرک ثالثا هر کمسنه که
اکل طعامده شره ایده مرضلر ایله منتظر اوله رابعا هر پادشاه که
وزرای رکیک رای و بیخرده اعتماد ایلیه ملکدن قطع امید
ایتمک گرکدر زبر سالفه‌ده مزبور وکتب فلاسفه‌ده
مسطوردر که التی کمسنه التی نسنه‌دن قطع امید ایتمک لازمدر
و انلرک حصوللرندن مأیوس و ملول ایجبدر اولا پادشاه
ستمکار ثبات سلطنتدن ثانیا متکبر و متهور
ستایش و مدحتدن ثالثا خلق بدخلق کثرت احباندن
رابعا گستاخ و بی ادب مرتبهٔ عظمتدن
خامسا بخیل مروت احساندن و انسانیتدن
سادسا حریص خسیس صیانتدن و دیانتدن زیرا که حرص
حریصی حرامه اقدام ایتدرر و هر یرده که حرص و آز خیمه
اقامت قوره امانت و دیانت اول منزلدن رخت

قاسی بوزر و دورت نه بك جليلى دليل اولور بو
كثير عدا ايتمك كرك اولا اول آتشكه محرق و مضر در
شر و ضرر ده قليل و كثيرى بر در ثانيا دين كه وقت
مضايقه ده داين تقاضا ايتسه بر درهمله بيك دينار
برابر در ثالثا مرض كه هر چند كه انحراف مزاج ضعيف
اوله علاجه احتياج قويدر رابعا دشمن كه نقدر خوار
و بى مقدار اولسه دانا مكر يله خصمى دائم انتقامه چكمكه

حادر در

هر خصلت كه توانكرلره سبب مدح و محمدتدر مفلس اولان
دردمند و بيچاره لره موجب قدح و مذمتدر
مثلا اكر فقير شجاعت كوسترسه تهوره حمل ايدرلر
واكر حليم اولورسه عاجز و ناتواندر ديرلر
واكر وقور اولورسه كسلان و كران جاندر ديرلر
واكر بلاغت اظهار ايتسه مكثار و هذار در ديرلر
واكر صمت و سكوت ايتسه صورت بيجان و نقش ديوار در ديرلر
واكر كوشه خموله اولسه سفه و جنونه نسبت اولنور
واكر كولر يوزلو اولسه هزل و جنونله متهم اولور

واكر طعام لباسنده اجمله تكلف كوسترسه تن پرور در
واكر لقمه و خرقه يه قناعت ايلسه خسته لاغر ديوانه تلقى ايدرلر
واكر بر مقامده مقيم اولسه خام و ناپخته در ديرلر
واكر مسافرت قلسه سركشته و بخت بركشته در ديرلر
واكر تجرد اختيار ايتسه تارك سنت رسولدر ديرلر
واكر تزوج ايلسه بدنفس و اسير شهوت در ديرلر
واكر ترك ماسوا ايدرسه حضور ايدرز • والحاصل
مرد محتاج ابناى زمان قتنده مردود و بى حرمت
اولور • واكر بو حالله آندن شائبه طمع دخى توهم اولنه
قلوب اندن بالجمله نفرت ايدوب عداوت پيدا اولور
جميع حسبى انكار ايدرلر • و جمله اصحابى اندن
بيزار اولوب مصاحبتندن عار ايدرلر كه
حرص و طمع مورث ذلتدر • و فراغت و قناعت باعث
عزتدر • من طمع ذل و من قنع شبع
مصرع
• خوارى ز طمع خيزد و عزت ز قناعت •
• والعارف يكفيه الاشاره •
• والحمد لله وحده •

نصیحت

دوستی وی و دشمن خوی اولان طایفه نک مصاحبتندن
اجتناب ایدوب احباب خالص و اصحاب مخلص جنابنه
شتاب ایده لر که بو التی خصلت آراسته اوله مصادقتنده
شائبه قصور و مخالصتنده رائحه فتور اولمیه
اولکی خصلت بودر که دوستنک بر عیبنه مطلع اولسه
اظهارنی جایز کورمیه **ایکنجی** بودر که اگر بر هنر
کورسه آنی اون کوستره **اوچنجی** اولدر که اگر دوسته
احسان ایتسه مقابلهسنده امتنان ایتمیه **دوردنجی**
دوستدن احسان کورسه اکا نسیانی روا
کورمیه **بشنجی** دوستدن خطا و ذلت مشاهده
ایتسه ذیل عفو صفحلیه ستر ایلیه **التنجی** اگر جرمنه اعتراف
ایدوب اعتذار ایلیه شرف حسن قبولی ارزانی کوستره
پس هر کیمسنه که اوصاف مرقومه ایله موسوم اوله
یار صادق و غمخوار موافقدر و الا العیاذ بالله که
عکسی واقع اولورسه مطلقا صداقته لیاقتدن
محروم اوله و بو مقوله کیمسه ایله صداقتک عاقبتی

ندامت منقصی و ملامتی مقتضی اوله چون بو نوع احباب
فی زماننا کیمیا بدر لاجرم ارباب تجارب دیمشلردر
صدیق صادق عنقا کبی لا امکان و رفیق موافق کیمیا کبی
بی امکاندر و اگر ناگهان اله گیررسه قیمتی بلنمک لازمدر

قطعه ابن یمین

گفتار اگر در فشاند کسی — خموشی به بسیار از آن خوبترست
خردمند خامش بود چون صدف — اگرچه درونش پر از گوهرست

وله

هیچ دانی گرچه باشد عزت آزادگان
از سر خوان لئیمان دست کوته کردنست
هر که این قحبهٔ دنیا زبون خویش کرد
گر بصورت مرد باشد لیک در معنی زنست
بر سر کوی قناعت گوشه باید گرفت
نیم نانی میرسد تا نیم جانی در تنست

وله

تا توانی التماس از کس مکن — خاصه از ناکس که آن عین خطاست
گر دهد مانند نی بر سر منتش — ور ندادت آبرویت را بکاست

زانکه غم صبر به از ذل خواست

گردش گردون دون ازادگان را خسته کرد •

کو دل آزاده کز دست او مجروح نیست •

دریغا تا کی توان بودن بامید بهی •

گر کسی را صبر ایوبست عمر نوح نیست

لطافت سخن از سینه تخم کین ببرد •

زبان رفق زابروی خشم چین ببرد •

حاصل کلام لازمدر که کلام رسول قاعدهٔ لطف و خشم و
حلم و قهر و مهر و عناد و انقیاد اوزره مبتنی اوله •
و بسط و قبض و ابرام و نقض و وعد و وعید و بیم و امید •
و اخذ و عطا و اضحاک و ابکا و ترغیب و ترهیب و ترمیم و
تخریب معیلرین شعر و منبسی اوله تا جهاندارلق ناموسی
و شهریارلق شکوهی مرعی قلنه هم اعدانک دخی
ما فی الضمیری و حال و مآل تدبیر و تزویری استعلام اولنه

والله اعلم •

و یا بیان محنت اچون ذکر ایکیسین بیله پنهان ایتمک گرک •
مواهب نعمت الهیه آشکار ایدیجک چشم حسود ناظردر •
آفت اهل طمعدن ایمن اولمز اگر نوایب محنت آسه
مخفی اولمز ایسه دوستلرک ملالنه سبب و شماتت
اعدایه باعث اولور

نصیحت احسنه

خلقی بر مزاجدمک خلق عدوسی اولور و خلقی ایو اولانک
رزقی واسع اولور و سوزینه هر کیشی سامع اولور •
خلقیله مدارا اگرچه سیاستدر اما چوق منفعتی جالب و مضرتی
دافع اولور • و احتیاج اهلنه کبر گوسترمه ذلیل اولورسن
و اوج نسنه حیانک خزینه لریدر • کتمان اسرار و صدقه
و قرض • و تواضع اهلی اولمق ادمی الله سبحانه و تعالی قتنده
مقبول و بین الناس محبوب القلوب ایلر • والله اعلم

بند دیگر

قدرشناس اولمین کیمسنه ایله صحبت ایتمه • و قدر و قیمتک
اکلمین شخصه خدمت ایتمه • زیرا امید حاصله زیان شورته

...رشادی ورتبه
ویا جرعمیله کویان اولمق کبیدر ویا خود آب روانه
ابدار غربالله یازمق وسنک خارادن کنج کهر توقع
ایدوب قازمق کبیدر نظم قایله

زبادشاه وفاجستن انجنان باشد •
که میوه طلبد از درخت سروسهی •
نهال پند ترا نیشکر نخواهد داد •
هزار باره کر از جوی خلد آب دهی

نصیحت آخر

دفاتر عبرت مآثر اکابر حکماده مسطوردر که •
مردم آزرده یه هر چند که استمالت وملایمتده
افراط اولنه ووعدهٔ لطف وعنایتده مبالغه قلنه •
بتکلفی دخی متزاید اولوب تنفر وتوحشی متزاید اولور •
بو تقدیرجه اندن تحرز وتجنب زیاده واجب اولور •

عزیز من چو آزردی کسی را • مرا عاتش مکن تا میتوانی
که هر چند از تو صد منت پذیرد • مر اورا بیش کردد بدکمانی

تم

حقوق ذوی القربی یه رعایت وصله رحمی صیانت
اهم مهام واجبات شعایر اسلامدر که صلهٔ رحم
سبب مزید عمر وتندرستی • ومورث سعت عیش و
فراخ دستی در • احادیث قدسیه ده وارد اولمشدرکه •
بنم صفتم رحماندر • ورحم اندن مشتقدر • ورحمتم
بی پایاندر • هر کیمسه که صلهٔ رحمی رعایت ایدرسه رحمته
واصل اولور • واولکه بر حمدر قطع رحم ایده بجر
رحمتمدن بی بهره وبیحاصل اولور • حضرت ملک علام
حضرت موسی علیه السلامه خطاب مستطاب ایدوب
بیورمش که یا موسی اقاربکه احسان ومواسا ایله • حضرت
موسی دخی ایتمش یارب العزه نیجه احسان اوله که موافق
رضای شریفک اوله دیمجک • جناب عزتدن
خطاب کلمش که اکر غایب ایسه سلام ودعا ایله •
واکر حاضر اولوب فقرا اولورسه •
صله وعطا ایله • واکر
غنی اولورسه

والحاصل ... زیارت ایله